

IMPLEMENTÁCIA POŽIADAVIEK NADNÁRODNEJ ÚPRAVY AUDITU DO SLOVENSKEJ LEGISLATÍVY

Implementation of the supranational legislation audit requirements into the Slovak legislation

Petra Krišková, Ján Užík

V roku 2014 schválil Európsky parlament Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2014/56/EÚ, ktorou sa mení Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/43/ES o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok (ďalej len „smernica“) a zároveň aj Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 537/2014 o osobitných požiadavkách týkajúcich sa štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu a zrušení rozhodnutia Komisie 2005/909/ES (ďalej len „nariadenie“). Z uvedených dokumentov vyplýva Slovenskej republike povinnosť implementovať v nich obsiahnuté požiadavky do 17. júna 2016.

Smernica výrazným rozsahom zasahuje do znenia platného zákona č. 540/2007 Z. z. o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o audítoroch“) a v tomto kontexte vyplynula potreba prijatia nového zákona o audítoroch. Smernica prináša podstatné zmeny najmä v oblasti subjektov verejného záujmu, zvýšenia nezávislosti, zabezpečenia systému vnútornej kontroly kvality audítorov a audítorských spoločností, ale i nové aspekty pre určenie kompetencií výboru pre auditu a presun niektorých právomocí na orgán dohľadu (v podmienkach Slovenskej republiky ide o Úrad pre dohľad nad výkonom auditu).

Z dôvodu priority verejného záujmu subjektov verejného záujmu bolo prijaté vyššie uvedené nariadenie, ktorého požiadavky je nutné transformovať do nového zákona o audítoroch. Cieľom nariadenia je zabezpečenie primeranej kvality auditov v subjektoch verejného záujmu a sprísnenie kritérií pre audítorov a audítorské spoločnosti, ktoré tieto auditu vykonávajú. Nadnárodný regulačný rámec by mal zlepšiť integritu, nezávislosť, zodpovednosť, objektívnosť a transparentnosť audítorov a audítorských spoločností, ktorí vykonávajú audit v subjektoch verejného záujmu, a docieľiť tým bezproblémové fungovanie vnútorného trhu pri zabezpečení maximálnej ochrany spotrebiteľov a investorov.

Návrh nového zákona o audítoroch upravuje postavenie a činnosť audítorov, audítorských spoločností a asistentov audítora, ďalej definuje audit a podmienky, za ktorých sa môže vykonávať. Zároveň upravuje postavenie a pôsobnosť Slovenskej komory audítorov (ďalej len „Komora“) a Úradu pre dohľad nad výkonom auditu (ďalej len „Úrad“).

Audit je v zmysle nového zákona o audítoroch (tak ako v platnom zákone o audítoroch) definovaný ako overovanie individuálnej účtovnej závierky alebo konsolidovanej účtovnej závierky a overovanie súladu individuálnej výročnej správy s individuálnou účtovnou závierkou alebo súladu konsolidovanej výročnej správy s konsolidovanou účtovnou závierkou. Audit môžu vykonávať len audítori alebo audítorské spoločnosti, ktorí sú zapísaní v Slovenskej republike do zoznamu audítorov alebo do zoznamu audítorských spoločností, ktoré vedie Úrad. Veľký dôraz je kladený aj na harmonizáciu v oblasti kvalifikácie audítorov. Ak audítor získa kvalifikáciu v jednom členskom štáte, považuje sa za rovnocennú v celej EÚ, to znamená, že audítor z členského štátu, ktorý sa uchádza o kvalifikáciu v Slovenskej republike musí preukázať iba znalosti týkajúce sa zákonov a právnych predpisov platných v Slovenskej republike (t. j. vykonať skúšku spôsobilosti).

Nový zákon o audítoroch kladie v zmysle požiadaviek Smernice veľký dôraz na sústavné vzdelávanie audítorov. Sústavným vzdelávaním je poverená Komora, konečnú zodpovednosť za dohľad nad vzdelávaním však nesie Úrad.

Audítori musia dodržiavať etické normy zodpovedajúce tejto profesii. Ide o dodržiavanie bezúhonnosti, nestrannosti, odbornej spôsobilosti, náležitej starostlivosti a mlčanlivosti. Zároveň je im kladená povinnosť dodržiavania nezávislosti od účtovnej jednotky, v ktorej vykonávajú audit. Nový zákon o audítoroch upresňuje, že audítor musí dodržiavať podmienku nezávislosti minimálne za obdobie, na ktoré sa vzťahuje účtovná závierka, ktorej audit sa má vykonať, ako aj na obdobie, počas ktorého sa audit vykonáva.

Nový zákon o audítoroch dôsledne upravuje výkon auditu v subjektoch verejného záujmu, ako aj poskytovanie neaudítorských služieb audítormi v subjektoch verejného záujmu v nadväznosti na požiadavky Nariadenia. Audítor a audítorská spoločnosť, ktorí vykonávajú audit v subjekte verejného záujmu môžu uzavrieť zmluvu o audite so subjektom verejného záujmu na obdobie minimálne dvoch rokov a maximálne troch rokov, ak ide o počiatočnú zákazku. Trvanie následne uzavretej zmluvy o audite so subjektom verejného záujmu pri obnovení zákazky môže byť maximálne na obdobie troch rokov. Počiatočná zákazka spolu s obnovenými zákazkami však nesmie prekročiť obdobie desať rokov.

Nový zákon o audítoroch upravuje zriadenie výboru pre audit v účtovných jednotkách, ktoré sú subjektom verejného záujmu. Úlohy výboru pre audit sú:

- a) sledovať proces zostavovania účtovnej závierky,
- b) sledovať efektivitu vnútornej kontroly, interného auditu a systémov riadenia rizík v účtovnej jednotke, ak ovplyvňujú zostavovanie účtovnej závierky,
- c) sledovať priebeh a výsledky auditu,
- d) preverovať nezávislosť audítora a audítorskej spoločnosti, vrátane určenia termínu na predloženie čestného vyhlásenia o nezávislosti
- e) zodpovedať za postup výberu audítora alebo audítorskej spoločnosti a odporúčať vymenovanie audítora alebo audítorskej spoločnosti,
- f) informovať riadiaci orgán alebo dozorný orgán o výsledku auditu a vysvetľovať, ako audit prispel k integrite účtovnej závierky a vysvetliť úlohu výboru pre audit v tomto procese.

Piata časť nového zákona o audítoroch upravuje postavenie a činnosť Komory. Členstvo v Komore je pre všetkých audítorov a audítorské spoločnosti povinné. Hlavným poslaním Komory je realizácia sústavného vzdelávania a systému zabezpečenia kvality auditu, ktorému podliehajú všetci audítori a audítorské spoločnosti, s výnimkou tých, ktorí vykonávajú audit v subjektoch verejného záujmu.

Postavenie, činnosť a zodpovednosť Úradu sú upravené v šiestej časti zákona. Nový zákon o audítoroch výrazne posilňuje nezávislosť Úradu, a to predovšetkým v oblasti jeho riadenia nepraktizujúcimi osobami, rozšírením kompetencií o oblasť vykonávania previerok zabezpečenia kvality auditu u audítorov a audítorských spoločností, ktorí vykonávajú audit v subjektoch verejného záujmu. Úrad nesie zároveň konečnú zodpovednosť za vydávanie osvedčení o spôsobilosti na výkon auditu a licencií, zápis audítorov, audítorských spoločností a audítorov a audítorských spoločností z tretích krajín, prijímanie audítorských štandardov a etického kódexu, prijímanie štandardov vnútornej kontroly kvality audítorských spoločností a auditu, sústavné vzdelávanie audítorov, systém zabezpečenia kvality, systém prešetrovania a sankcií audítorov a audítorských spoločností. Taktiež zabezpečuje dostupnosť Medzinárodných účtovných štandardov pre subjekty v Slovenskej republike, ako aj ich interpretácie.

Úrad bude naďalej financovaný z ročných príspevkov subjektov verejného záujmu a zároveň aj príspevkom zo štátneho rozpočtu. Nový zákon o audítoroch však prináša pre Úrad nový zdroj príjmu, ktorým budú paušálne ročné príspevky od audítorských spoločností a registračný poplatok od audítorov a audítorských spoločností, ktoré vykonávajú audit v subjektoch verejného záujmu. O sumu ročných príspevkov a registračných poplatkov by však malo byť znížené členské platené do Komory.

Vyššie uvedené zmeny, ktoré prinesie nový zákon o audítoroch, budú mať významný vplyv na činnosť audítorov a audítorských spoločností najmä v rámci zvýšených nárokov na ich nezávislosť a kvalitu vykonávaných auditov s osobitným zreteľom na audity subjektov verejného záujmu.

Abstrakt

V nadväznosti na zmeny v legislatívnej úprave auditu v rámci Európskej Únie sa aj v Slovenskej republike pripravuje nový zákon o audítoroch. Zmeny nastanú najmä v oblasti subjektov verejného záujmu, zvýšenia nezávislosti, zabezpečenia systému vnútornej kontroly kvality audítorov a audítorských spoločností, ale aj v rámci kompetencií výboru pre audit a právomocí Úradu pre dohľad nad výkonom auditu.

Kľúčové slová: audit, audítor, audítorská spoločnosť

Summary

Following the changes in the auditing law in the European Union also in Slovak Republic is preparing a new law on auditors. Changes occur particularly in the area of public interest entities, increasing of independence, internal quality control system auditors and audit firms, but also within the competence of the Committee on Audit and powers of the Office of Audit Oversight.

Key words: auditing, auditor, audit company

JEL klasifikácia: M42

Použitá literatúra

- [1] Zákon č. 540/2007 Z. z. o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [2] Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2014/56/EÚ, ktorou sa mení Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/43/ES o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok
- [3] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 537/2014 zo 16. apríla 2014 o osobitných požiadavkách týkajúcich sa štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu a zrušení rozhodnutia Komisie 2005/909/ES (Ú. v. EÚ L 158, 27. 5. 2014)
- [4] <http://www.finance.gov.sk>

Kontakt

Petra Krišková, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 775, petrakraiskova@gmail.com

Ján Užík, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 777, uzik@interaudit.sk